

Enderrock | Helena Morén Alegret | Actualitzat el 17/02/2022 a les 14:30

Miquel Pujadó: «No pots fugir del pas del temps, però pots decidir com encarar-t'hi»

Desgranem 'De foc i de vellut', el nou àlbum del veterà artista

Miquel Pujadó | Jordi Torrents

El cantautor resident a Terrassa **Miquel Pujadó** presenta *De foc i de vellut* (Microscopi, 2022), amb producció i gran part dels arranjaments de **Xavier Batllés**. El disc recull disset cançons en què el músic canta trobades amoroses, records d'adolescència i visions satíriques o absurdes després de 40 anys de trajectòria artística.

La seva música té els referents a la *chanson* de **Georges Brassens** i **Jacques Brel**, **Ovidi Montllor**, **Serge Reggiani** o **Giorgio Gaber**. A més, també ha reversionat peces antigues: ?Soc de la mata de jonc? fa un díptic amb ?Dins el ventre dels estats?; ha tornat a enregistrar ?A Terrassa hi ha una plaça? amb nou arranjament de **Marcel Casellas**; a ?Aquell temps de la Jazz Cava? hi sonen el trompetista **Josep Maria Farràs** i el saxofonista **Joan Albert**, i amb ?Retalls de vida? signa la seva cançó més autobiogràfica, amb del piano d'**Antoni-Olaf Sabater**. En parlem amb ell, cançó per cançó.

A ?De foc i de vellut" expliques la teva manera de fer cançons. És el tema que definiria

aquest recull de cançons?

Sí. El foc de la força i de l'energia, i el vellut de la sensibilitat i de la tendresa. Són els elements que m'agrada fer coexistir en les cançons: m'agrada que vagin adreçades tant a la intel·ligència com a les emocions. Aquesta cançó, que dona títol al disc, és la primera que vaig treballar amb Xavier Batllés i és, de fet, una metacançó: parla de la cançó com a eina d'introspecció i alhora d'expressió, ancorada tant a la realitat com a l'imaginari, on cada oient pot trobar alguna cosa diferent; fins i tot elements que l'autor no sap que hi ha posat.

"Interseccions" és una cançó d'amor a una Mercè, a una Cristina... 'les fugaces meravelles de l'instant'. El tema primaveral i les cordes fan que soni a clàssic: t'agrada que la cançó no envelleixi, perquè hi ha un so (i un amor) etern?

La vida, per a mi, és un seguit de trobades, d'interseccions que amaneixen una solitud bàsica. I algunes d'aquestes interseccions, les amoroses, poden ser breus però marcar tota una vida, perquè la memòria fa meravelles -fins i tot sap embellir persones i moments dels quals hauries volgut fugir quan els vivies-. Penso que l'ús de les cordes dona una dimensió lírica a una cançó que no és una cançó d'amor típica, i que té diferents nivells de lectura.

"És fàcil dir-se anarquista? assegures que l'anarquisme 'és l'escola de la llibertat'.

Considero l'anarquia, com explico en la cançó, més un procés de perfeccionament individual (no col·lectiu), que no pas una realitat. I, per a mi, hi ha tantes anarquies possibles com persones que s'hi senten atretes. L'anarquia de Brassens, per exemple, és molt diferent de la de Ferré, i les dues tenen elements que em resulten interessants.

"Els mitjons blaus de l'Helena" té un to familiar, però també un punt obscè, de nenes ?Lolites' parlant de mitjons i 'panties'. Què hi ha d'autobiogràfic i de records d'adolescència? La reflexió final seria que, en la cançó i en l'art, es pot parlar de tot?

En una cançó, evidentment, es pot parlar de tot; allò que importa és el punt de vista, el llenguatge, l'estil... I per què no parlar d'uns mitjons, i donar a la cançó resultant un to entre tendre i sensual, amb un punt d'humor? Evidentment, s'hi filtren records d'adolescència, però no és de cap manera una cançó autobiogràfica. És un dels casos en què la música va precedir el text i em va marcar la mètrica a seguir.

"Records divergents" té un to rialler i, de fet, a l'inici fas referència a Monthy Python. Hi fas una contraposició, com es feia amb els accents a "Let's Call the Whole Thing Off", però enfrontant perspectives d'una mateixa experiència: un ho veu color d'or, l'altre de merda...

És un duet amb l'Aina Sánchez. La vaig conèixer quan vam fer plegats alguns dels espectacles que vaig escriure per a la Fundació Romea (com ?Lletres de batalla?). Vaig descobrir que era tan bona actriu com cantant, i quan vaig escriure la cançó "Records divergents", de seguida vaig pensar en ella per cantar-la a duo, i ella va acceptar encantada. La cançó, per sort, no té res de biogràfica: és una visió satírica de tants mascles que, des d'un punt de vista sexual, tendeixen a la prepotència i a l'estúpida autosatisfacció, i tenia ganes d'escriure una cançó divertida on es narrés una mateixa nit explicada des de dos punts de vista oposats: el d'ell i el d'ella.

"Guanya la banca" és un blues del món fet de 'depredadors o preses'.

Em vaig marcar un ritme, una mètrica, una "música dels mots", i em vaig deixar anar a l'hora d'escriure... Volia dir moltes coses sobre el món orwellià que ens estan organitzant com si no hi

hagués alternativa, i vaig escriure un text molt llarg però fluid, jugant amb el punt de vista, no pas de les víctimes, sinó dels depredadors... i vaig adonar-me molt aviat que "Guanya la banca" havia de ser un "talking blues", mig parlat, mig cantat, però al meu estil.

Trobes a faltar cançons com aquesta a l'escena musical catalana actual?

Una cançó pot servir per alçar la veu (per dir, com l'**Ovidi**, "Ja no ens alimenten molles"), però ha de tenir en compte la qualitat del llenguatge, la forma artística. Si no, més val escriure un pamflet o desbarrar repenjat a la barra d'un bar.

Entre el repertori del disc, s'hi troba "Com una cançó de Jacques Brel". Brel és el teu principal referent?

Sempre torno als clàssics (per això són clàssics). **Brel** és un intèrpret enorme i un gran creador de climes. Com a autor, potser prefereixo **Brassens**, **Ferré** i **Béart**, però valoro **Brel** enormement. Aquesta és l'única cançó del disc amb una música aliena. És d'un amic meu, el cantant francès **Romain Didier**, i la melodia, preciosa, m'evocava els ambients de certes cançons brelianes, que he intentat recrear a la meua manera. És una cançó "climàtica".

?Un rei d'ocasió? és una rumba on critiques les monarquies, com als ?virus dels més carques'. De fet, vas més enllà, i deixes caure que ara el segle XXI caurà la monarquia. Ho creus de veritat? Que hi té veure tot el procés que han passat rapers com Valtònyc o Hassel?

"Un rei d'ocasió" és, abans que res, una cançó narrativa -un gènere poc conreat aquí- i humorística. Ja m'agradaria que durant el segle XXI desaparegués la monarquia (sobretot una monarquia determinada), però sobretot he volgut jugar a partir d'un supòsit força absurd: l'adopció, per part d'una família, d'un monarca que havia estat criogenitzat, el seu comportament i la síndrome d'Estocolm que acaba patint. Hi ha algunes referències concretes a la realitat, tot i que normalment miro de fugir-ne per tal que les cançons siguin el més intemporals possibles, però no he pogut resistir la temptació. Sigui com sigui, la meua manera de fer és a anys llum de les imprecacions directes d'autors com **Valtònic** i els rapers en general. Cal destacar la intervenció en l'enregistrament del guitarrista Pedro Javier González, de l'Aina Sánchez, com la lúcida dona del narrador, i de Ferran Frauca com a rei.

"L'infern i la glòria" és el teu sermó divertit com a fill de l'Europa judeocristiana? M'ha recordat cançons que feia l'Ovidi Montllor. Et sents com ell als anys vuitanta quan tothom passava de la cançó?

El punt de partida va ser dir-me: hi ha gent tan acostumada a patir i a passar-ho malament, que la possibilitat de ser feliços els pot destrossar l'existència. A partir d'aquí, vaig imaginar la vida d'un perfecte masoquista, i de quina manera el fet sobtat d'estimar i ser estimat li causa un autèntic pànic. És una creació més o menys teatralitzada d'un personatge i, en aquest sentit, sí que es pot acostar a la manera de fer de l'**Ovidi** (o de **Serge Reggiani** a França, de **Giorgio Gaber** a Itàlia... o, fins i tot, de **Tom Waits**, en alguns casos).

A "Soc de la mata de jonc" cites tot de referències literàries i musicals d'arreu dels Països Catalans. Cal reivindicar-los, ara més que mai?

Efectivament, és una cançó que reivindica els Països Catalans, tot considerant la llengua (més amenaçada que mai) com a columna vertebral, i partint de l'exemple de la mata de jonc que trobem a la *Crònica* de **Ramon Muntaner**. M'he divertit jugant amb mots i expressions dialectals a la primera estrofa, amb noms d'autors literaris de tot el territori a la segona, i fent un acte

d'afirmació a la tercera. Fins a un cert punt, aquesta cançó forma un díptic amb "Dins el ventre dels Estats" (un tema que vaig enregistrar el 1999 amb **Vicent Torrent, Tomeu Penya i Jordi Barre**).

"Rudiments d'anatomia" és tot un exercici d'estil... per parlar de culs.

És un joc, sense pretensions. Volia fer un petit homenatge a les cançons que a França anomenen "paillardes" i que aquí tenen una tradició limitada (fa uns anys va haver-hi un grup anomenat Follim Follam, dirigit per Agustí Humet, que s'hi dedicava). La idea d'escriure-la va sorgir fa uns anys, arran de l'inesperat ressò que va tenir "Enriqueta" -la meua adaptació de la cançó de **Brassens** "Fernande"-, que el programa *APM* de TV3 va fer sonar durant mesos... Vaig proposar-me fer una cançó un xic grollera però divertida, ben escrita i gens vulgar. I, si t'hi fixes, gens masculista: és una celebració del cos, a la manera de Pasolini a la seva *Trilogia de la vida*. Com deia l'enyorat Carles Canut: "el cul i el que l'envolta és un tema internacional i intemporal".

"No tinc temps de fer-me vell" la crees des de l'enyorança i la melancolia, o fugint-ne? El pas del temps és l'altre gran tema de la cançó, oi?

El pas del temps és un dels grans temes de la literatura i, per tant, de la poesia i de la cançó. No en pots fugir, però pots decidir com encarar-t'hi. I jo he decidit enfrontar-m'hi, sense fer-me il·lusions pel que fa al final de la història, però amb energia. Com deia Edmond Rostand per boca de Cyrano de Bergerac, quan creu lluitar amb la mort amb l'espasa desembeïnada: "Aquest és un combat encara més bell, perquè se sap inútil".

DELS RETALLS D'UNA VIDA, EN SURT UNA CANÇÓ

En la mateixa línia melancòlica fas "Soc un peix de terra endins". Hi tens la voluntat de fer una havanera de secà?

Aquest disc surt 40 anys després del meu primer àlbum, *El temps dels fanals en flor* (Cúspide, 1982). La secció que comença amb aquesta cançó -que musicalment, és una havanera atípica-, i que s'allarga fins que acaba el disc, la titulo 'Retalls de vida (un cop d'ull al retrovisor)', i està formada per cançons amb elements autobiogràfics: dues de noves i dues versions de temes dels anys 80. Concretament, 'Soc un peix de terra endins?', va ser versionada per Paco Muñoz al País Valencià i, en clau de jazz, per Manel Camp. Parla implícitament del fet que vaig néixer i vaig passar els meus primers anys de vida a Madrid, ben lluny del mar.

Vas néixer a Madrid, però cantes "A Terrassa hi ha una plaça" i sembla la cançó que li dedicaria un a la seva ciutat. Et sents fill de Terrassa, perquè hi vas viure d'adolescent?

Aquesta és l'altra cançó antiga que he volgut tornar a enregistrar. Parla de la Plaça Vella de Terrassa, que era el lloc habitual de trobada de nois i noies, però sobretot parla de l'adolescència perduda: per això se la poden fer seva oients de qualsevol vila o ciutat. La primera versió la vaig enregistrar el 1984 amb Lucky Guri. Els arranjaments actuals són de Marcel Casellas, i cal dir que un dels músics, el bateria Adrià Font, ja va participar en l'enregistrament original, fa 38 anys!

També parles d'"Aquell temps de la Jazz Cava?". Per a tu la cançó és el gènere que t'ha agradat tota la vida, però el jazz seria el que et va obrir a la música i ara enyores?

Sempre m'ha agradat el jazz. De fet, moltes de les meves músiques tenen elements jazzístics. L'antiga Jazz Cava de Terrassa va ser la meua escola quan tenia 14 o 15 anys. Tenir a tocar artistes com **Jayme Marques** o **Pony Poindexter**, o veure moure's els dits de **Tete Montoliu** a pocs centímetres del meu nas, era un privilegi. En aquesta cançó he volgut que, en la represa

instrumental (?Jazz Cava Reprise?), toquessin dos dels músics bàsics de l'inici de la Jazz Cava i del jazz terrassenc (a més d'Adrià Font): el trompetista Josep M. Farràs i el saxofonista Joan Albert.

"Retalls de vida" és la més autobiogràfica de les teves cançons i una confessió que per a tu els mots són l'espelma i la música ha estat el ble, a la teva vida. Pretén ser una cançó-testament, o just el contrari, una ferma declaració per dir que hi ha més ble per molta cera encara?

No és cap testament: hi dic que encara tinc molt a escriure i molt a cantar; sempre que les ganes hi siguin, la veu continuï intacta i no tingui la impressió de repetir-me. Però sí que és una mena de balanç i, ho reconec, la cançó més autobiogràfica que he escrit mai. Potser l'única realment autobiogràfica. Durant un temps, vaig pensar a acabar el disc amb una adaptació lliure d'"I'm Still Here", de **Stephen Sondheim**, però al final vaig compondre una melodia que em va engrescar i vaig decidir produir el meu "I'm Still Here" personal i intransferible, que vaig voler enregistrar amb l'únic acompanyament del piano d'Antoni-Olaf Sabater.